

pesnik svoja domorodna in človekoljubna čuvstva, naslajati se o krasnih opisih primorskega zemljišča in podnebja ter diviti se otmeni hrvaščini.

Mnoge predmete so že nešteto krat drugi pesniki obdelali. (»Ljutica« prikazuje dekle, ki se ovija moža kakor kača; »Romanetto« je občinstvu znan iz Leoncavallove opere »Pagliacci«.) Tudi vsakdanjosti srcčavamo (»Bevi Kate«, U Zoru, Tragedija etc.). Nekatere črtice so lepo zasnovane, a kvarijo jih posameznosti. »Legenda o majčinem poljubu« je prav lepa, a kvari jo razlaganje, da je Adamov poljub postavil Bog na ustne majčine. V nekaterih prevladuje pesimizem (Magle), ali pa sentimentalnost, ki ni vedno upravičena. Posebno pomiluje pesnik dekleta, ki se pogube, a ne pomisli, da niso vedno le zapeljivci krivi, nego po njegovih lastnih spisih silijo dekleta sama v nesrečo. Rodoljubje zavaja pisatelja v pristransko sodbo o tujcih (n. pr. »Nekoč i sada«). — Najnaravnije so ter se čitatelja najglobokeje dojemajo one slike, ki nam predočujejo narodnostne prilike v Primorju, gnev nad izrodi, ognjevito ljubav do domovine in do človeštva, plemenitost mišljenja (n. pr. Sretio sam, Smije handžar, Pjesmi živog naroda, Šarov, Demonski cjelov). Pesnik priporoča svojim rojakom resno delo (Mravi), ponos (Lav). Vsebina je zelo mnogovrstna in osvedočeni smo, da bod vsak čitatelj zadovoljen z veliko večino črtic knjigo položil iz roke, ker se gladko čita in kažejo črtice plemenito srce pisateljevo.

R. Perušek.

Rat Hrvata s Magjarima godine 1848—9. Naklada Dioničke tiskare u Zagrebu. 1902. Pisatelj te zgodovinske razprave pripoveduje v poljudnem slogu vojaške operacije avstrijske vojske l. 1848.—49. proti Ogrom. Knjiga je namenjena ljudstvu; pisatelj ne razpravlja raditega zamotanih političnih razmer, ampak navaja le suhoparno fakta, katera včasih razvršča brez vsake notranje zveze. Ta knjiga popolnjuje nekoliko tudi znano zgodovinsko razpravo: Hrvatski pokret g. 1848. V ospredju vseh dogodkov stoji junaška postava bana Jelačića, rešitelja monarhije v onih nevarnih časih, zato je tudi popolnoma prav, da nas predgovor seznanja z življenjem tega slavnega Hrvata. Sredi decembra 1848. l. se je začela vojna z Ogrji. Tu začenja neimenovani pisatelj opisovati čine hrvaških vojakov, slika Jelačićevi zmagi pri Babolnu in Mooru in svečani njegov vohod v Budim-Pešto. Glavni poveljnik avstrijske vojske, knez Windischgrätz, je vedno zavidal generala Jelačića radi njegovih krasnih uspehov, zato mu je zapovedal po predaji glavnega ogrskega mesta, da mora svoje Hrvate uvrstiti v različne polke, meneč, da s tem prepreči nadaljnje Jelačićeve uspehe. Dočim se pisatelj prej ni veliko oziral na dogodke v drugih krajih Ogrske, ampak je samo sledil Jelačiću v Budim-Pešto, se zanima sedaj za vse operacije, pri katerih sodelujejo Hrvati. Omenja praske na severni Ogrski, na Sedmograškem, v vzhodni Ogrski, stališče Srbov, bitke okoli Komorna, revolucionarno gibanje Košutove stranke, ravnanje Jelačićevo v južnozahodni Ogrski in skupno prodiranje avstrijsko-ruske vojske proti ustaškim četam, ki so se morale pri Vilagosu vdati. Knjiga, ki jo krasi 16 slik, ne prinaša nič novega, ampak je samo stvor iz različnih tiskanih virov.

Fr. Komatar.

Do sedaj neznana slovenska knjiga. V ljubljanski licejski knjižnici se nahaja pod sign. II. C, g, 23.870 »Buque fa brati, inu moliti Slavenskem shovnirjam na Shtajerskem, Koroshkem, inu Kraynskemu ommislene. Na Dunaju. Stiskane per Christianu Großerju 1799«. 16°, 189 + 3 str. — Knjižica je brez sumnje prevod iz nemščine; jezik in pravopis

pričata o delovanju Marka Pohlina. Za zgled bodi začetek prvega poglavja: Od urednosti Shovniškega stanu. Bratji! Ulofhênje vashega stanu sê bres zvilba od Boga samega lêssem pishe . . . itd.; *we*ejg, *wo*juvati — beg, bojevati. Čudiš se pa, ko najdeš v poglavju, ki sega od strani 171. + 172., poljsko znamenje l in sicer dosledno, a le v tem poglavju; samo na strani 186. še sem zasledil »podejlil«. Isto pismo je razen tiskovnih pomot izključno rabljeno n. pr. baš v Pohlinovi knjigi »Kmetom za potrebo inu pomoč«, ki je bila natisnjena tudi »na Duneju per Chr. Großerju 1789«.

Dr. Fr. Ilešič.

Rusi in Slovenci. Pred kratkim še so se Rusi za avstrijske Slovane ubogo malo brigali. A če se niso na pr. menili za Čehe, tem manj se jim je zdelo vredno, baviti se s Slovenci. Seveda — naše število in pa število Rusov! Preneznatni smo se jim zdeli. A v novejšem času se obrača v tem oziru na bolje. To se vidi iz tega, da pišejo Rusi zdaj mnogo tudi o nas Slovencih. Tako je izdal pred kratkim pod naslovom »Avstrijskaja Krajna« o Slovencih knjigo odličnega dostojanstvenika ruski, g. Al. Haruzin, podguverner v Vilni. Zanimanje Rusov je za nas velikega pomena. To je tista moralna podpora, katere smo si od naših mogočnih bratov vedno želeli. Ako bi se Rusi tako brigali za avstrijske Slovane, kakor se n. pr. Nemci za svoje avstrijske sobrate, bi nam i v političnem oziru nemara mnogo hasnilo. —k.

»Iz zakutka«. Pjesme Milana Pavelića, »Dionička tiskarna« v Zagrebu. Cena 50 h, po pošti 56 h. O teh pesmih o priliki kaj več.

»Ormoški spomini«. Ob petindvajsetletnici ormoške posojilnice in ob tridesetletnici svojega beležništva v Ormožu izdal dr. Ivan Gršak. Ljubljana, 1902. Stroške za izdajo te knjige, o kateri izpregovorimo prilično kaj več, je prevzela ormoška posojilnica, izkupilo za njo pa je namenjeno prepotrebni šolski družbi »Sv. Cirila in Metoda«.

Stanko Dušič: »Myrrha«, drama u tri čina, Prag 1902. Vlasnik in nakladnik Vladimir Jelovšek. S to dramo završuje »Zbornik pouke i zabave«, katerega izdaje g. Vladimir Jelovšek v Pragi, svoj prvi tečaj. Zbornik izhaja na leto v najmanj petih zvezkih po 40—48 strani. Vsak zvezek stane 50 h. Predplačilo za celo leto s poštnino vred pa znaša samo 220 K. O tej drami kaj več morda o priliki.



Decembrski koncert »Glasbene Matice«. Ni zaman računala »Glasbena Matica« s privlačnostjo uglasbenega »Zlatoroga«: napolnila se je koncertna dvorana ljubljanskega »Narodnega doma« do zadnjega kotička z občinstvom, došlim k prvemu temu koncertu v 12. letu Matičnih koncertov. Pretresljiva ljubezenska zgodba, ki jo podaja dramatiški oživljeno Rudolf Baumbach v svojem pesniški sijajnem »Zlatorogu«, je prav za nas neodoljive prikupljivosti, ker se naslanja njena snov na slovensko ljudsko pripovedko in ji je znal dodati Baumbach slovenski značaj v svoji nemški spesnitvi. Ne le po zunanem okitu, po povsem slovenskih imenih in po rekvizitih iz narodnega bajeslovja, ki prepleta toli intimno poetiško govorico, nam je domača, Baumbach je znal